

Reformný proces v programe Svetové dedičstvo UNESCO

informácia o činnosti Ad-hoc pracovnej skupiny pre revíziu
nominačného procesu Zoznamu svetového dedičstva

Anna Tuhárska
Pamiatkový úrad Slovenskej republiky

Vytvorenie pracovnej skupiny

Rozhodnutie Výboru svetového dedičstva 38 COM 13 (Doha, 2014) a 42 COM 12A (Manama, 2018)

- Ustanovujúce stretnutie 19. 11. 2019
- Zložená z členských štátov Výboru svetového dedičstva + 2 zástupcov za každú volebnú skupinu
- Predsedajúca krajina: Azerbajdžan
- Spolupráca: zástupcovia Centra svetového dedičstva a Poradných orgánov

Mandát pracovnej skupiny

Rozhodnutie Výboru svetového dedičstva 38 COM 13 (Doha, 2014) a 42 COM 12A (Manama, 2018):

I. Preskúmať možnosti transformácie nominačného procesu

a navrhnúť odporúčania na zvýšenie rovnováhy a dôveryhodnosti Zoznamu svetového dedičstva

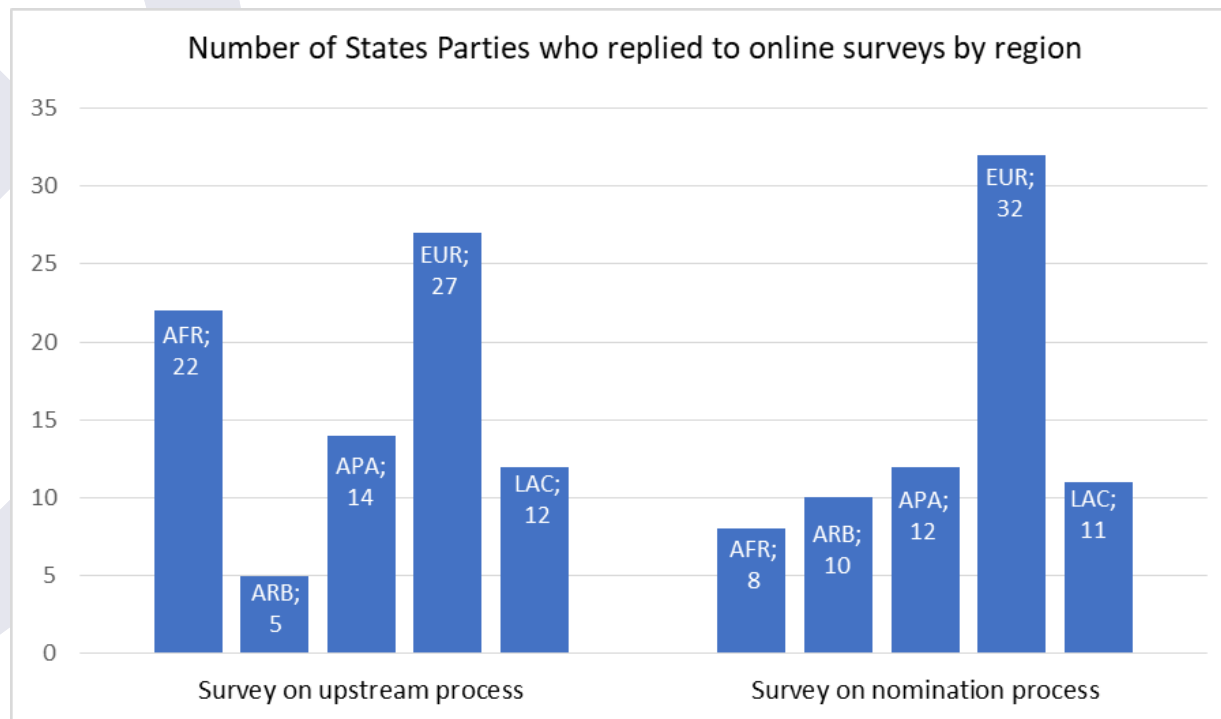
II. Posúdiť návrh na rozšírenie Poradných orgánov

Východiská

Založené na princípoch reprezentatívnosti, responzívnosti a odbornosti

- Online dotazník pre Upstream proces
- Online dotazník pre nominačný proces
- Stretnutie expertov v Tunise

Identifikované problémy

**Komplikované
nominácie**

Rozhodnutia
Výboru v rozpore
s odporúčaniami

**Nerovnosť
medzi štátmi**

Politický tlak

**Nedostatočný
dialóg**

**Chýbajúce
usmernenia**

**Nekonzistentnosť
nominácií**

Prioritné oblasti diskusie

Upstream Proces

Predbežné zoznamy

Predbežné posúdenie
OUV

Dialóg medzi štátmi
a Centrom SD

Transparentnosť
procesov

Globálna stratégia

Rozhodovanie Výboru SD

Etický kódex

Proces hodnotenia
nominácií

Rozvíjanie kapacít

Konzultácie mimo Poradných orgánov

- Diskusia o možnosti využívania odborných konzultácií aj od iných odborných organizácií ako súčasných troch oficiálnych Poradných orgánov Výboru SD
- V prípade, že sa vyskytne prípad vyžadujúci dodatočné konzultácie Výbor SD má právo obrátiť sa na iné organizácie aj v zmysle súčasných pravidiel

Odporúčania pracovnej skupiny

Nové prvky:

- Zavedenie predbežného posudzovania jedinečnej svetovej hodnoty
- Prijatie Etického kódexu pre Výbor svetového dedičstva a ďalších zainteresovaných aktérov

Posilnenie existujúcich mechanizmov:

- Priebežné konzultácie Poradných orgánov so zástupcami štátov
- Sprehľadnenie nominačného formuláru
- Zintenzívnenie využívania digitálnych technológií

Predbežné zoznamy

- Štáty nevyužívajú Predbežné zoznamy efektívne, často obsahujú lokality bez potenciálu na obhájenie OUV
- Chýbajúce usmernenia, metodiky, príklady dobrej praxe na spracovanie Predbežných zoznamov
- Potreba intenzívnejšieho dialógu s Poradnými orgánmi už v štádiu prípravy Predbežných zoznamov
- Reforma: spracovať a publikovať metodiku, vrátane príkladov

Upstream proces

- nerovnosť štátov z dôvodu náročnosti nominačného procesu na zdroje
- Nutnosť vysokých finančných a časových nákladov na nominácie
- Málo času na dialóg s Poradnými orgánmi
- Reforma: zverejniť podrobnejšie informácie na webe Centra SD o podmienkach využívania procesu
- Prípadové štúdie potvrdzujúce efektívnosť využívania procesu
- Detaily o poradí priority a oprávnení na využívanie procesu, odporúčania pre štáty, ktoré nemajú šancu byť prioritované

Konzultácie pre prípravu nominácií

- Najslabšou časťou nominácií býva komparatívna analýza
- Reforma: aktualizovať manuál pre prípravu nominácií s dôrazom na príklady dobrej praxe: vyjadrenia OUV pomocou atribútov a komparatívnej analýzy

Aktualizácia nominačných formulárov

- Nominačný formulár je dlhý a na viacerých miestach repetitívny, založený takmer výlučne na „papierovej“ forme nevyužívajúcej stále sa rozširujúce možnosti digitálnych technológií
- Reforma: publikovať aktualizovanú verziu formuláru so zavedením limitu na počet slov, konzultačných procesov s dotknutými komunitami, rodovej rovnosti, preskúmať možnosti digitalizácie nominačného procesu spravodlivej pre všetky členské štáty

Metodológia pre posudzovanie nominácií

- Členské štáty majú len minimum informácií o metodológii uplatňovanej Poradnými orgánmi pri posudzovaní nominácií

- Reforma: Poradné orgány zverejnia na webe Centra svetového dedičstva metodológiu pre posudzovanie nominácií v každom štádiu nominačného procesu, zverejnia aj ďalšie existujúce materiály, ktorými sa pri posudzovaní riadia a ktoré Centru a členským štátom umožnia lepšie chápanie procesu hodnotenia

Metodológia pre výber expertov

- námietky, že Poradné orgány nedostatočne zohľadňujú geografickú, resp. kultúrnu príslušnosť expertov, ktorí posudzujú nominácie
- Reforma: Poradné orgány zverejnia mechanizmus, ktorým vyberajú členov hodnotiaceho panelu a expertov vysielaných na hodnotiace misie
- PO predložia Výboru správnu o zložení hodnotiacich panelov (vo vzťahu k odbornej kvalifikácii a geografickému zastúpeniu expertov), ako aj o expertoch poskytujúcich externé konzultácie počas hodnotiacich cyklov

Formát hodnotenia Poradných orgánov

- Predbežné správy a finálne hodnotenia Poradných orgánov v súčasnosti nemajú stanovený formát a pre členské štáty nebýva vždy zrozumiteľná podstata hodnotenia
- Reforma: vytvoriť a používať zrozumiteľný predpísaný formát pre predbežné a finálne hodnotenia s limitom slov na každú kapitolu, jasné formulácie (zamerané na požiadavky voči nominujúcemu štátu), jasné odporúčania

Globálna stratégia

- Potreba intenzívnejšej diskusie o dôveryhodnosti a vyváženosti Zoznamu svetového dedičstva
- Pri príležitosti 25. výročia prijatia Globálnej stratégie a 50. výročia Dohovoru odporúčanie spustiť proces reflexie stratégie

Predbežné posúdenie OUV

- Vysoké finančné, časové a personálne náklady na spracovanie nominácií – nerovnosť medzi štátmi, politické tlaky na zápis
- Reforma: zavedenie novej fázy nominačného procesu posudzujúcej potenciál lokality na obhájenie jedinečnej svetovej hodnoty
- Po prechodnej fáze povinné pre všetky nové nominácie najneskôr 1 rok pred predložením celej nominácie
- Posúdenia budú spracúvať Poradné orgány na základe dokumentácie predloženej členskými štátmi
- Bude zahŕňať včasný dialóg štátu s Poradnými orgánmi

Úprava nominačného procesu

Fáza 1:

Upstream (voliteľné)

Zaradenie na Predbežný zoznam

Upstream (voliteľné)

Predbežné posúdenie OUV

Fáza 2:

Doplňujúce konzultácie (voliteľné)

Predloženie predbežnej nominácie (voliteľ.)

Predloženie nominácie

Posúdenie nominácie

Rozhodnutie Výboru SD

Rozhodnutie Výboru svetového dedičstva

43 COM 12

- Prijatie konceptu zavedenia predbežného posudzovania OUV
- Pokračovanie diskusie o detailných podmienkach predbežného posudzovania prostredníctvom expertného meetingu a predĺženia mandátu pracovnej skupiny
- Podpora odporúčaní formulovaných pracovnou skupinou + mandát na ich podrobnejšie rozpracovanie

Etický kódex

- Dôveryhodnosť systému ohrozená v dôsledku hlbokých zmien v pracovných metódach Výboru SD – dlhodobé rozhodovanie o zápisoch v rozpore s odporúčaniami Poradných orgánov
- Princípy objektivity a nestrannosti ohrozené
- Za ostatných 10 rokov mnohé diskusie, workshopy a pod. zamerané na formulovanie etických zásad aktérov SD
- Kľúčové príčiny: politické záujmy, tlak spôsobený finančnými a personálnymi nákladmi, komplikovaný nominačný proces
- PS odporučila prijatie Etického kódexu pre členov Výboru SD, Poradné orgány, sekretariát a členské štáty Dohovoru
- Toto odporúčanie bude ďalej prerokované na Valnom zhromaždení členských štátov Dohovoru SD 27. – 28. novembra 2019

Ďakujem
za Vašu pozornosť!